

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

Kroatien (77)

132

Mänskliga rättigheter i Kroatien 2002

1. Sammanfattning av MR-läget

Regeringen och presidenten har en positiv inställning till skyddet av de mänskliga rättigheterna och försvaret av demokratin. Kroatien har ratificerat alla relevanta konventioner till skydd för mänskliga rättigheter, och den inhemska lagstiftningen garanterar i princip nödvändigt skydd. Problem kvarstår dock på vissa områden, framför allt flyktingåtervändande och därtill relaterade egendomsfrågor, nationella minoriteters rättigheter, reform av rättsväsendet, samt reform av media. Reformen inom dessa områden framhålls som nödvändiga av regeringen själv i dess senaste halvårsrapport om implementeringen av Stabiliserings- och Associeringsavtalet (SA-avtalet). Det förekommer ofta brister i efterlevnaden av lagar, även grundlagar, och regeringen har på flera områden inte respekterat åtaganden om att anta lagar eller genomföra reformer.

Även om regeringen och i ännu högre grad presidenten uttalar stöd för flyktingåtervändande finns det en stark opinion mot att återvandring skall ske. Detta yttrar sig genom obstruktion på lokal nivå och på senare tid genom en ökning av "hate speech" mot serber.

Samarbetet med ICTY har uppmärksammats den senaste tiden. I stället för att arresteras och överföra den för krigsförbrytelser åtalade f d generalen Bobetko valde regeringen att bli med juridiska medel och genom inlagor till domstolen obstruera och fördröja hanteringen av åtalet. En annan åtalad general, Gotovina, gick under jorden sommaren 2001 och befinner sig fortfarande på fri fot. Uppgifter gör gällande att han regelbundet befinner sig i Kroatien, dock hittills utan att några försök gjorts att gripa honom.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala MR-konventionerna

Kroatien har ratificerat de mest centrala MR-konventionerna. Man förbereder just nu ratificering av Optional Protocol to the Convention on the

Rights of the Child (CRC-OP-AC) on the involvement of children in armed conflict.

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Konstitutionen förbjuder tortyr, misshandel och grym eller förnedrande bestraffning och myndigheterna respekterar i allmänhet dessa förbud. Det förekommer sällan uppgifter om att polisen skulle misshandla fångar. Förhållandena i fängelserna är i allmänhet i enlighet med internationell standard. Fängelserna är fulla men inte överfulla och fångarna tillåts i allmänhet att ta emot besök. Män och kvinnor hålls åtskilda och ungdomar hålls åtskilda från vuxna fångar. Häktade hålls åtskilda från dömda. Slaveri förekommer inte men trafficking av kvinnor är ett problem som nu uppmärksammas allt mer (se avsnitt 14).

Fortfarande saknas cirka 1300 personer sedan kriget 1991-1995. Utgrävningar av massgravar och identifiering av kroppar pågår fortfarande.

4. Dödsstraff

Kroatien tillämpar enligt lag inte dödsstraff.

5. Rättssäkerhet

Rättsväsendet dras med mycket stora problem. Både EU och OSSE lyfter i rapporter fram att tillkortakommandena är så allvarliga att framsteg på alla andra områden kan äventyras.

Domstolarna har enorma eftersläpningar (mer än en miljon fall). Det förekommer uppgifter om politiskt inflytande över domstolarna på lokal nivå. Domare har i vissa fall fattat beslut som uppenbart strider mot lagen. Processlagstiftningen är ålderdomlig och många domare och annan personal är oerfaren. I vissa delar av landet saknas ordinarie domare. Tillräcklig administrativ kapacitet saknas.

Under 2002 presenterade justitieministeriet förslag till reformer. De flesta utländska biståndsgivarna är på ett eller annat sätt engagerade i arbetet med reform av rättsväsendet. Detta till trots går arbetet mycket trögt.

Trots att konstitutionen garanterar tillgång till rättsväsendet gör de stora eftersläpningarna att medborgare i praktiken ofta nekas denna rättighet. Kroatien har fällts av domstolen i Strasbourg flera gånger för att domstolar inte har meddelat dom eller beslut inom rimlig tid.

I juli 2002 utdömde den nationella konstitutionsdomstolen för första gången skadestånd för att ett mål i en underrätt tagit alltför lång tid att avgöras. Underrätten beordrades att avgöra målet inom sex månader. En uppenbar risk finns att konstitutionsdomstolen kommer att överbelastas med liknande mål.

När väl ett domslut föreligger återstår ofta problem med att få detta verkställt.

Domare utnämns av det statliga råtsrådet (State Judicial Council). Råtsrådet ansvarar även för disciplinförfaranden mot domare. Disciplinåtgärder kan röra sig om allt från reprimander till avskedanden. Ett problem som uppmärksammas för närvarande är att serbiska domare som tidigare arbetat i rättsväsendet i de ockuperade områdena (Republika Srpska Krajina) nu finner det omöjligt att få tjänst som domare i Kroatien.

Personer som begår brott kan dömas till fängelse från 16 års ålder. Innan man fyllt 18 år placeras man i kriminalvårdsanstalt för minderåriga. Barn mellan 14 och 16 år som begår brott kan dömas till uppfostringsåtgärder.

Parlamentet har en ombudsmannafunktion dit enskilda personer kan vända sig och anmäla MR-brott. Ombudsmannen kan påtala MR-brott och rikta kritik mot myndigheter men uppges ha svårt att genomdriva förändringar. Regeringen har riktat hård kritik mot ombudsmannen för att i sin senaste årliga rapport ha kommenterat den politiska situationen i landet. Ombudsmannen hade i sin rapport uttalat att flera MR-kränkningar var ett resultat av ökad arbetslöshet, ökande fattigdom och regeringens misslyckande med att hantera brottslighet inom banksektorn. Regeringen tycks anse att ombudsmannen enbart skall fokusera på klagomål från enskilda, medan ombudsmannen själv tolkar sitt mandat bredare. Ombudsmannens rapport antogs av parlamentet efter omfattande diskussion och tillägg.

Kroatiska domstolar har under året fortsatt att åtala kroater för krigsförbrytelser mot serber. Det har tidigare ofta förekommit rättegångar i den åtalades frånvaro, men detta förekommer inte längre lika ofta. Återvändande som dömts in absentia får i regel en ny prövning. Riksåklagaren har initierat en översyn av gamla åtal och gett instruktioner om att uppenbart ogrundade åtal skall avskrivas.

Kroatien har hittills samarbetat relativt väl med ICTY i Haag, men regeringens agerande i fallet med den nyligen åtalade före detta generalen Janko Bobetko gör att frågetecken måste resas kring fortsatt samarbete med domstolen. I stället för att arrestera och överföra den för krigsförbrytelser åtalade f d generalen Bobetko valde regeringen att bl.a. med juridiska medel och genom inlagor till domstolen obstruera och fördröja hanteringen av åtalet. En annan åtalad general, Gotovina, gick under jorden sommaren 2001 och befinner sig fortfarande på fri fot. Uppgifter gör gällande att Gotovina regelmässigt befinner sig i Kroatien, hittills utan att några försök till gripande har gjorts.

6. Personlig frihet

Konstitutionen förbjuder godtyckliga frihetsberövanden. Polisen måste normalt sett erhålla en arresteringsorder från en domare och kan endast genomföra arresteringar utan order om de tror att den misstänkte kommer att fly, förstöra bevis eller begå andra brott. Det är inte ovanligt att polisen genomför arresteringar utan att först ha erhållit en order. I sådana fall krävs att de inom 24 timmar rättfärdigar arresteringen inför en domare.

Inom 48 timmar efter häktningen måste domaren besluta om häktningen skall förlängas. Undersökningshåkte kan normalt vara upp till 30 dagar men högsta domstolen kan förlänga tiden i exceptionella fall till sex eller 12 månader beroende på hur allvarligt brottet som den häktade misstänks för är.

Det förekommer att återvändande flyktingar arresteras vid gränsen med motiveringen att de misstänks för krigsförbrytelser. Ofta har dessa arresteringar gjorts på vaga grunder. Sådana arresteringar har dock minskat i omfattning.

Återvändande serbiska flyktingar har i många fall haft betydande svårigheter att erhålla identitetshandlingar och andra dokument.

7. Strafffrihet

På grund av den stora eftersläpningen inom rättsväsendet förekommer det att kriminella går fria eftersom rättsprocesserna inte hunnit avslutas inom lagstadgad tid.

Underlåtenhet att åtala kroater som misstänks för krigsförbrytelser var tidigare ett stort problem. Även idag går rättsprocesserna mot misstänkta kroatiska krigsförbrytare trögt.

Den för krigsförbrytelser åtalade f d generalen Bobetko har ännu inte överförts till ICTY i Haag. Den tidigare åtalade generalen Gotovina befinner sig på flykt sedan den kroatiska regeringen underlåtit att arresteras och överföra honom.

8. Yttrande- och mediafrihet m m

Konstitutionen garanterar *yttrande- och tryckfrihet*. Det finns flera av statsmakterna oberoende media. Både inhemska och utländska publikationer finns att tillgå.

Någon censur förekommer inte. Förtalsmål mot journalister förekom tidigare i stor omfattning vilket kunde leda till viss självcensur. Detta har dock minskat i omfattning, men på grund av den stora eftersläpningen i rättsväsendet finns gamla mål kvar hos domstolarna.

Den tidigare statliga nyhetsbyrån Hina har omvandlats till ett oberoende nyhetsorgan.

HRT, det statliga radio- och TV-bolaget, är i behov av reformer och rationaliseringar för att bli ett public service-organ av västerländskt snitt. Enligt TV-lagen skulle HRT ha delats upp i en separat radio- och en separat TV-del den 1 juli i år. Privatisering av den tredje TV-kanalen skulle ha påbörjats i mars. Inget av detta har ännu skett. Det är osäkert om privatiseringen av TV-kanalen kan inledas innan utgången av detta år.

OSSE har rapporterat att den TV-lag som antogs i februari 2001 utgör ett steg framåt men ändå inte tillräckligt garanterar HRT:s oberoende. Vissa möjligheter till politiskt inflytande över den statliga televisionen kvarstår, även om OSSE anser att det politiska inflytandet över TV:n har minskat avsevärt under nuvarande regering. Regeringen uppmanas att snarast genomföra nödvändiga lagändringar.

Det finns en privat kommersiell kanal med 75 procents geografisk täckning. Ett nätverk av oberoende lokala TV-stationer producerar ett nyhetsprogram som når ca 65 procent av landet.

Konstitutionen garanterar vidare *församlings- och föreningsfrihet*. Flera fredliga demonstrationer genomfördes under det gångna året. Den år 2000 införda NGO-lagen tycks fungera väl.

Konstitutionen garanterar också *religionsfrihet*. Alla religiösa samfund kan verka utan inskränkningar. Någon officiell statsreligion finns inte men Katolska kyrkan har en särställning och uppbär visst statligt stöd

9. De politiska institutionerna

Kroatien är en parlamentarisk demokrati där alla medborgare över 18 år har rätt att rösta i fria och hemliga val. Presidenten väljs vart femte år i direkta val. Parlamentets mandatperiod är fyra år och val hölls senast i början av januari 2000.

Nuvarande regering är en koalitionsregering med socialdemokratiska SDP som starkaste parti. Övriga partier som ingår i koalitionen är HNS, HSS och LS. Det socialliberala partiet HSLS lämnade regeringen under sommaren och ingår numera i oppositionen. Tudjmans gamla parti HDZ är starkaste oppositionsparti och enligt opinionsmätningar också det största enskilda partiet. Ytterligare ett antal mindre partier och grupperingar återfinns på den extrema högerkanten.

Av parlamentets 151 medlemmar är 33 kvinnor. Av regeringens 24 medlemmar är 4 kvinnor.

I parlamentet finns fem minoritetsrepresentanter varav en serbisk representant.

Kroatien har sedan länge åtagit sig att anta en ny konstitutionell lag om nationella minoriteter. I denna lag skall bl.a. regleras hur minoriteter skall kunna välja representanter till parlamentet. Den stora frågan gäller den serbiska minoritetsgruppens politiska representation (se även avsnitt 16).

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Arbetstiden och arbetsförhållandena är i allmänhet skäliga. Eftersläpningar av löneutbetalningar fortsätter att vara ett problem. En stor del av arbetskraften är sysselsatt i den grå eller svarta ekonomin. Den höga arbetslösheten (15% enl ILO-standard), särskilt i de krigsdrabbade områdena, framhålls ofta som ett av landets största problem.

Det finns flera fackföreningar och de får verka utan inskränkningar. Det finns en aktiv arbetarrörelse. Ungefär 64 procent av arbetskraften är medlem av fackföreningar.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Sjukvården har länge dragits med stora ekonomiska problem som bl.a. leder till bristande tillgång till läkemedel och sjukvårdsutrustning.

Sjukvårdspersonalen är i allmänhet välutbildad men det finns ofta stora brister i sjukvårdsinrättningarnas resurser. I de tidigare krigsdrabbade områdena är läget sämre på sjukhusen och vårdcentralerna än i de större städerna.

Läkarvård för barn är kostnadsfri.

12. Rätten till utbildning

Utbildning är fri och obligatorisk till 14 års ålder. Skolbarn har rätt till fria måltider. Merparten av eleverna fortsätter skolan tills de är 18 år.

Romer diskrimineras relativt öppet i skolan. Det har varit vanligt att romer har placerats i särskilda klasser. Myndigheterna hävdar att klasserna delas upp efter kunskapsnivå och inte etnisk tillhörighet. På senare tid har myndigheterna dock agerat för att motverka segregation och i stället infört blandade klasser.

Den serbiska minoriteten kräver att i östra Slavonien få grunda egna skolor med undervisning på serbiska och enligt en särskild läroplan enligt det juridiskt bindande Erdutavtalet (pendang till Dayton). Regeringen har inte velat tillmötesgå dessa krav med motiveringen att det skulle leda till segregation. Regeringen har bett OSSE-missionen om stöd och hjälp med att finna en lösning på situationen.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Medelinkomsten per capita i Kroatien är 4500 dollar per år (köpkraften dock mer än det dubbla) och Kroatien är därmed det näst rikaste landet av de forna Jugoslaviska republikerna (efter Slovenien). Kroatien rankas som ett

av de dyraste av länderna i Öst- och Centraleuropa. Sociala indikatorer såsom spädbarnsdödlighet, skrivkunnighet och livslängd är i paritet med rika länder. Det förekommer dock stora skillnader i levnadsstandard mellan olika delar av landet. Enligt en välfärdsstudie från Världsbanken upplever sig en stor andel av befolkningen som fattig, vilket sägs indikera ett djupt missnöje hos befolkningen över ökande inkomstskillnader. Sammanfattningsvis sägs i studien att absolut fattigdom i Kroatien är låg och att ojämlikheten är hög.

Rätten till *bostad* är ett mångfacetterat problem som framför allt hänger samman med återvändandefrågan. Egendom vars ägare (serber) flytt från Kroatien uppläts i många fall av den kroatiska regeringen som tillfälliga bostäder åt kroatiska internflyktingar samt bosnienkroater som flytt till Kroatien. Sådan egendom skall nu återlämnas till sina lagliga ägare. Regeringen har, bl.a. genom lagändringar under sommaren 2002, gjort ett åtagande om att beslut om återlämnande av egendom skall vara fattade senast den 31 december 2002. Det är inte längre lokala s.k. housing commissions som handlägger dessa frågor utan ansvaret ligger numera i ministeriet för återuppbyggnad. Många olösta problem kvarstår dock. Regeringen fortsätter att gynna de personer som givits tillåtelse att nyttja bostäderna framför de lagliga ägarna, genom att man i lagen föreskriver att de tillfälliga ockupanterna skall förseas med alternativt boende innan de kan vräkas. Bl.a. OSSE-missionen här bedömer det som osannolikt att ministeriet kommer att ha möjlighet att erbjuda alternativt boende i den omfattning som förutses i lagen. Någon deadline vid vilken egendom fysiskt skall vara återlämnad finns inte.

Ett stort antal serber (inga exakta siffror finns, men enligt uppskattningar handlar det om 10 000-tals personer) gick miste om en särskild sorts *hyresrätt* när de tvingades fly. Regeringen har länge vägrat att ens diskutera möjligheten till kompensation för dessa personer, med motiveringen att det handlade om en särskild upplåtelseform som inte längre existerar i Kroatien. Genom lagändringar under sommaren öppnas nu en liten möjlighet för de personer som återvänder till Kroatien och som tidigare hade hyresrätter att komma ifråga för alternativt boende. Denna personkategori är dock lägst prioriterad bland dem som skall erbjudas alternativt boende. Positivt är ändå att regeringen nu i ett officiellt dokument erbjuder denna personkategori någon form av kompensation.

Kroatien har en lag som stipulerar att personer kan ansöka om *återuppbyggnad av egendom* som skadats i krig eller genom s.k. terroristhandlingar (här åsyftas förstörelse utförd av kroatiska reguljära eller andra förband). Det är positivt att regeringen genom denna lag bundit sig att genomföra återuppbyggnad. Lagen nämner dock ingenting om ekonomisk kompensation. Tidigare omfattades inte egendom som skadats vid s.k. terroristhandlingar utan enbart egendom som skadats i direkta krigshandlingar (skador åsamkade av motståndaren). Genom lagändringar i juni 2000 kom även terroristhandlingar att omfattas. Detta har dock inte implementerats på ett enhetligt sätt. Flera ansökningar om rekonstruktion av

egendom skadad av terroristhandlingar har fått negativa svar i strid med lagen.

Det internationella samfundet och den kroatiska regeringen kom nyligen överens om en gemensam rekommendation om hur lagen skall implementeras.

Deadline för att ansöka om rekonstruktion gick ut den 31 december 2001. Denna deadline kommer att öppnas så att personer inom sex månader kan ansöka på nytt. Tanken är att de personer som fick negativa besked innan lagändringarna i juni 2000 skall kunna ansöka på nytt. De personer som fick negativa besked i strid med lagen efter juni 2000 skall dock inte behöva ansöka ånyo utan dessa beslut skall ändras ex officio.

Det återstår således att se hur lagen nu kommer att implementeras.

14. Kvinnans ställning

Parlamentet inrättade under förra året en jämställdhetskommitté. Regeringen har antagit en nationell handlingsplan för jämställdhet för åren 2001-05 och arbete pågår med att implementera denna.

Uppgifter finns om att våld i hemmet är relativt vanligt förekommande och omfattningen allmänt sett underskattad. Våld mot kvinnor faller under allmänt åtal.

Arbetslagstiftningen förbjuder könsdiskriminering men i praktiken är det oftast kvinnor som har låglönejobb.

Prostitution är inte ett synligt problem i Kroatien, även om det naturligtvis förekommer.

Handel med kvinnor förekommer. IOM genomförde under förra året en kartläggning av trafficking i Kroatien. Slutsatsen i IOM-rapporten är att Kroatien framför allt är ett transitland, men även i viss omfattning ursprungsland och slutdestination. Problemet med trafficking har hittills underskattats i Kroatien. Rutiner saknas för att identifiera offer för trafficking och för hur förövarna skall ställas inför rätta. Oftast är det kvinnorna själva som antingen deporteras eller lagförs för att vistas i landet olagligt eller för prostitution (som är olagligt i Kroatien). Regeringen arbetar tillsammans med NGO-företrädare och internationella organisationer för att få fram en strategi mot trafficking.

15. Barnets rättigheter

Barnets rättigheter värnas i allmänhet av regeringen. Det finns många olika NGOs som arbetar för barns rättigheter.

Det förekommer att framför allt romska barn tigger på gatorna.

Kroatien har nyligen beslutat att från och med 1 januari 2003 inrätta en barnombudsmannafunktion.

16. Olika befolkningsgruppers situation (etniska, religiösa minoriteter, urbefolkningar m. fl)

I Kroatien finns flera olika etniska minoriteter, varav serber utgör den största gruppen. Under sommaren 2002 presenterades resultatet av en folkräkning genomförd 2001 enligt vilken det nu finns 4,54 procent serber i Kroatien (att jämföra med siffran 12,2 för 10 år sedan). Näst största grupp är bosniaker (0,47%), åtföljd av italienare (0,44%), ungrare, albaner, slovenier och romer (0,21). Den enda minoritetsgrupp som ökat i storlek enligt folkräkningen är den romska. Alla andra grupper har minskat.

Serbiska företrädare har ifrågasatt resultatet av folkräkningen och hävdar att andelen serber egentligen är betydligt högre. Främst kritiserar de att de serber som tvingats fly landet inte inkluderades i folkräkningen. Dessutom hävdas att samhällsklimatet avskräckt många serber från att uppge sin etnicitet.

Konstitutionen säger att ingen får diskrimineras pga ras, kön, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationalitet, utbildning, social status etc. I praktiken utsätts dock serber och romer för betydande diskriminering!

Kroatien åtog sig vid inträdet i Europarådet 1996 att utan dröjsmål införa en konstitutionell lag om nationella minoriteter i enlighet med Europarådsstandard. Denna lag har försenats och omarbetats vid flera tillfällen. Ett nytt lagförslag sändes för en första läsning till parlamentet i juli och måste inom sex månader behandlas vid ett andra tillfälle. Det är för närvarande oklart om och när lagen kommer att antas samt om den i så fall kan accepteras som legitim av den serbiska minoriteten. Knäckfrågan i den nya lagen handlar om huruvida minoriteter skall ha två röstmöjligheter i valen (en röst på egna minoritetsföreträdare och en vanlig röst). I praktiken gäller svårigheterna hur den största minoritetsgruppen, dvs. den serbiska, skall vara företrädd.

Enligt kroatisk konstitutionell lag måste fyllnadsval hållas i de län, kommuner och orter där minoriteter inte har tillräckligt många representanter i styrande församlingar och förvaltningar senast tre månader efter offentliggörandet av resultatet av folkräkningen. Den tidsfristen gick ut den 15 september utan att regeringen gjort några som helst förberedelser för fyllnadsval.

Återvändande serber har ofta problem med att få identitetshandlingar erkända. Serber har svårare att få sin egendom återlämnad än vad återvändande kroater har.

Uppskattningsvis mellan 30000 och 40000 romer bor i Kroatien. De lever ofta utanför samhället och har problem att erhålla utbildning, medborgarskap, identitetshandlingar, och de har ofta svårigheter på

arbetsmarknaden. Regeringen utarbetar nu en nationell strategi för romer i Kroatien vilken väntas antas vid slutet av 2002.

Se även avsnittet om rätten till utbildning (avsnitt 12).

17. Homosexuellas situation

Homosexualitet är inte förbjudet. Tidigare har det inte talats mycket om de homosexuellas situation, men det finns flera aktiva gay rights-grupper i landet som nu bedriver kampanjer för att vidga förståelsen och toleransen för homosexualitet. Sommaren 2002 genomfördes för första gången en gay pride-parad i Zagreb.

Ett utkast till ny familjelagstiftning uppges innehålla möjligheten för homosexuella att registrera partnerskap. Det är dock oklart hur detta lagförslag kommer att hanteras vidare.

18. Flyktingars rättigheter

Enligt statistik från UNHCR (baserad på siffror från kroatiska ODPR) daterad 30 september gäller följande siffror för närvarande.

Hittills har totalt cirka 112 000 flyktingar återvänt till Kroatien från utlandet (främst ex-Jugoslavien). Merparten av dessa är serber. Drygt 9000 av dessa har återvänt under innevarande år.

Hittills har totalt cirka 227 000 personer som varit internflyktingar i Kroatien återvänt till sina ursprungliga hemorter. Omkring 80 000 personer (kroater) har återvänt till Slavonien och omkring 146 000 personer (både kroater och serber) har återvänt till andra delar av landet.

Totalt cirka 7400 personer har återvänt från Kroatien till Bosnien-Hercegovina. Av dessa har cirka 3400 återvänt till federationen och cirka 4000 till RS.

Fortfarande befinner sig omkring 140 000 bosnienkroater i Kroatien. Merparten har erhållit kroatiskt medborgarskap på grund av sin kroatiska etnicitet.

Fortfarande uppgår antalet internflyktingar i Kroatien till närmare 20 000.

Fortfarande finns också cirka 8500 flyktingar som beviljats tillfälligt skydd i Kroatien. Omkring 7800 av dessa är bosnienkroater och bosniaker. Omkring 700 personer är flyktingar från Kosovo. Enligt uppskattningar skulle mellan 10 och 20 % av dessa vilja stanna kvar i Kroatien.

Några politiska eller säkerhetsmässiga hinder för flyktingåtervändande finns enligt UNHCR inte längre. Det som framför allt hämmar flyktingåtervändandet är problem att återfå egendom samt att få skadad egendom reparerad. Det negativa ekonomiska tillståndet i de krigsdrabbade

områdena bidrar också till att flyktingar tvekar att återvända. OSSE uppmärksammar också en ökande förekomst den senare tiden av "hate speech" mot serber.

Under förra året ansökte något färre än 100 personer om asyl i Kroatien. De asylsökande kom från Iran, Irak, Afghanistan, Pakistan, Nigeria och Tjetjenien. Hittills har procedurer för mottagande av asylsökande saknats i Kroatien. Inrikesministeriet har handlagt asylansökningar enligt utlänningslagen men enligt uppgift har inte en enda asylsökande beviljats asyl. Personer som sökt asyl i Kroatien har i vissa fall beviljats tillfälligt skydd. En asyllagstiftning utarbetas nu i samarbete med UNHCR.

19. Funktionshindrades situation

Konstitutionen tillförsäkrar funktionshindrade skydd och integration i samhället. De utsätts inte för några öppet diskriminerande åtgärder, men har samtidigt svårt att finna arbetstillfällen. Tillgången på särskild utbildning är begränsad, bl.a. av ekonomiska skäl.

20. Oberoende MR-organisationer

Det finns flera oberoende MR-organisationer som bedriver verksamhet utan några restriktioner i Kroatien. En särskild NGO-lag har förbättrat dessas möjligheter att verka i landet. Det finns en särskild myndighet för samarbete med NGOs och denna är mycket aktiv. Statens finansierar till viss del NGO-verksamhet, dock i minskande omfattning. Enligt OSSE är NGOs beroende av internationellt stöd för att överleva. I mars 2002 inrättades ett råd för stärkandet av det civila samhället (underställt NGO-myndigheten) med uppgift att främja och stärka NGO-sektorn.

21. Fältverksamhet eller rådgivning på MR-området

En rad internationella organisationer bedriver verksamhet i Kroatien. Dit hör t.ex. EUMM, OSCE, UNHCR, UNHCHR och EU-kommissionen. Ett stort antal utländska NGOs, däribland flera svenska, är aktiva i Kroatien bl.a. inom ramen för det internationella biståndet.

